
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תולדות הלשון העברית חלק ב' - 25232

תאריך עדכון אחרון 27-02-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: הלשון העברית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב מירי בר-זיו לוי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: miri.bar-ziv@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

גב מירי בר-זיו לוי

תאור כללי של הקורס:

סקירת התהליכים ההיסטוריים, החברתיים והלשוניים בהתפתחותה של הלשון העברית מימי הביניים עד לעת החדשה.

מטרות הקורס:

היכרות עם היצירה העברית בימי הביניים לסוגותיה ועם תהליכי ההתפתחות של העברית החדשה

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לזהות את הסוגות השונות של הכתיבה העברית בימי הביניים ואת האישים המרכזיים שתרמו להתפתחותן.
לציין מאפיינים לשוניים בולטים של סוגות אלה.
לתאר את התהליכים העיקריים בהתהוות העברית החדשה הכתובה והמדוברת.

דרישות נוכחות (%):

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה וקריאת טקסטים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. העברית בתקופת הביניים ולשון ימי הביניים
2. לשון הפיוט הקדום
3. שירת ספרד
4. העברית המשוערבת
5. מדקדקי ימי הביניים
6. לשונות היהודים
7. הלשון הרבנית
8. העברית בתקופת ההשכלה
9. העברית בתקופת התחייה
10. העברית בתקופת המנדט הבריטי
11. העברית בתקופת המדינה

חומר חובה לקריאה:

משה בר-אשר, "בחינות בחקר לשונות היהודים", פעמים 93 (תשס"ג), עמ' 77-89
משה גושן-גוטשטיין, תחבירה ומילונה של הלשון העברית שבתחום השפעתה של הערבית, ירושלים,

2006, עמ' 21-36

דוד טנא, "תקופת הביניים בדברי ימיה של ידיעת הלשון העברית (סקירת מבוא)", בתוך משה בר-אשר (עורך), מחקרים במדעי היהדות, תשמ"ו, עמ' 226-239
שלמה מורג, "העברית החדשה בהתגבשותה: לשון באספקלריה של חברה", קתדרה 56 (תש"ן), עמ' 70-92

רפאל ניר, "מעמדה של הלשון העברית בתהליך התחייה הלאומית", בתוך משה ליסק וזהר שביט (עורכים), תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: בנייתה של תרבות עברית בארץ ישראל, ירושלים, תשנ"ד, עמ' 31-39

דן פגיס, "מגמות בלשון השירה", בתוך אפרים חזן, פרקים בתולדות הלשון העברית, יחידה 6: לשון השירה העברית בספרד, תל-אביב 2003, עמ' 103-129 (eq&); חידוש ומסורת בשירת החול, פרק שני, ירושלים תשל"ו, עמ' 51-77

מ"צ קדרי, "עיונים בלשון הרבנית של ימי הביניים ושל אחריהם", בתוך צבי בצר, פרקים בתולדות הלשון העברית החטיבה הבינימית, יחידה 7, תל-אביב, 2001, עמ' 137-140 (eq&); "מבוא", תחביר וסמאנטיקה בעברית שלאחר המקרא, אוניברסיטת בר-אילן, תשנ"א, עמ' 9-12.
יעל רשף, "מעמד העברית ביישוב בתקופת המנדט", בתוך הנ"ל, העברית בתקופת המנדט, ירושלים, תשע"ו, עמ' 11-39

חומר לקריאה נוספת:

קריאה נוספת

ח"ה בן-ששון, 'ימי הביניים היהודיים - מה הם?' בתוך: הנ"ל, רצף ותמורה, תל-אביב תשמ"ד, עמ' 359-378

גד בן-עמי צרפתי, פרקים בתולדות הלשון העברית, החטיבה השנייה: החטיבה הבינימית, יחידה 5: לשון המתרגמים, תל-אביב, 2003

מ' ברויאר, 'פרולוג: ימי הביניים היהודיים', בתוך: מ' ברויאר ומ' גרץ (עורכים), תולדות יהודי גרמניה בעת החדשה, ירושלים תשס"א, כרך א', עמ' 27-57

צבי בצר, פרקים בתולדות הלשון העברית, החטיבה השנייה: החטיבה הבינימית, יחידה 7: הלשון הרבנית של ימי הביניים, תל-אביב 2001
יהודית הנשקה, "מלשונות דיבור ללשון דיבור: לשונות היהודים כמנוף לתחיית העברית", בלשונות עברית 68 (תשע"ד), עמ' 39-51

אפרים חזן, פרקים בתולדות הלשון העברית, החטיבה השנייה: החטיבה הבינימית, יחידה 6: לשון השירה העברית בספרד, תל-אביב, 2003

חיים א' כהן, "דקדוק העברית המתחדשת ומקורות יניקתו", לשוננו לעם מט, ג, (תשנ"ח), עמ' 117-131

חיים א' כהן, "העברית הרבנית והעברית הנורמטיבית", לשוננו לעם נ"ד, חוברת א (תשס"ג-תשס"ד), עמ' 35-46

יעקב כ"ץ, "מקומם של ימי הביניים בתולדות ישראל", בתוך: משה בר-אשר (עורך), מחקרים במדעי היהדות, ירושלים תשמ"ו, עמ' 209-225

אהרן ממון, "העברית של הקראים", לשוננו לעם מ-מא (תשנ"א), עמ' 53-59
שמחה קוגוט, "שימושים מילוניים בעברית של "ספר חסידים", שאינם מתועדים במילונים, או שתיעודם פגום", בתוך צבי בצר, פרקים בתולדות הלשון העברית החטיבה הבינימית, יחידה 7, תל-אביב, 2001, עמ' 157-169 (במקור התפרסם בדברי הקונגרס השישי למדעי היהדות, ד, תשל"ג, עמ' 183-195)
חיים רבין, "מהותו של הדיבור העברי שלפני התחייה", לשוננו לעם כ"ו, ח-ט, (תשל"ה), עמ' 227-233

A. Sáenz-Badillos, "Medieval Hebrew", in: Encyclopedia of Hebrew Language and

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

NA